

tepav

türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

Demek İstenince Oluyormuş: Tüm Engellere Rağmen, Gıda Güvenliğı, Veterinerlik ve Bitki Sağığı Faslı Açıldı.

Nilgün Arısan Eralp
TEPAV AB Enstitüsü Direktörü

TEPAV Değerlendirme Notu
Temmuz 2010

Demek İstenince Oluyormuş : Tüm Engellere Rağmen, Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Faslı Açıldı.

Gıda güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı faslı İspanya'nın AB dönem başkanlığının son günü olan 30 Haziran 2010 tarihinde müzakerelere açıldı. Böylece 3 Ekim 2005 tarihinde başlayan katılım müzakereleri sürecinde 13 fasıl açılmış oldu. İspanya'nın , AB dönem başkanlığının başında , Ocak ayında 3-4 başlık açabileceklerini söylemiş olmasına rağmen, TEPAV'ın 11 Aralık 2009 tarihinde yayımladığı "AB'nin Aralık 2009 Kararları Türkiye-AB Müzakere Sürecini Nasıl Etkiledi?" başlıklı değerlendirme notunda belirttiği gibi İspanya dönem başkanlığında – Türkiye'nin hazırlıkları açısından değerlendirildiğinde- açılacak tek fasıl olan Gıda güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı alanında müzakerelere başlanmış oldu.

Açılacak tek fasıl niteliği taşımasına , tamamen teknik açılış kriterlerine¹ sahip olmasına ve başta Türkiye'deki vatandaşların sağlık ve yaşam kalitesinde iyileşme olmak üzere gıda ihracatımızın artması gibi bir çok fayda içermesine rağmen bu fasılın açılması önce Türkiye'den daha sonra da AB'den kaynaklanan nedenlerle tehlikeye girmiş ve Türkiye AB katılım müzakerelerinde 2006'nın ikinci yarısında Finlandiya'nın AB başkanlığı döneminde olduğu gibi hiç bir fasıl açılmaması gibi bir durumla karşı karşıya kalmıştır.

¹ - Türkiye'nin, AB müktesebatı ile uyumlu gıda, yem ve veterinerlik çerçeve mevzuatını benimsemesi ve başta kontrol kuruluşlarındaki olmak üzere, sorumlulukları açık biçimde belirleyen hükümleri ortaya koyması;

-Türkiye'nin Komisyon'a, gıda güvenliği, hayvan ve bitki sağlığı politikası alanındaki, ilgili uluslararası standartlar ve Dünya Hayvan Sağlığı Teşkilatı tavsiyeleri dâhil olmak üzere, AB müktesebatının uyumlaştırılması, uygulanması ve yürütülmesine temel teşkil edecek detaylı bir stratejiyi sunması;

- Türkiye'nin, koyun ve keçi türü hayvanların kimliklendirilmesi ve kaydına ilişkin yeterli bir sistemi uygulamaya başlaması ve sığır türü hayvanların kimliklendirilmesi ve hareketlerinin kontrolü konusundaki sistemdeki zafiyetleri (işletmelerin kaydına, hayvanların ve hayvan hareketlerinin kaydedilmesine ilişkin) gidermeye yönelik yeterli tedbiri almış olduğunu kanıtlanması Türkiye'nin Komisyon'a, canlı hayvanların ülke içindeki hareketleri, hareketlerin kaydı ve kesimlerin kontrolü konusunda ayrıntılı bir değerlendirmeyi sunması

- Türkiye'nin Komisyon'a, canlı hayvanların ülke içindeki hareketleri, hareketlerin kaydı ve kesimlerin kontrolü konusunda ayrıntılı bir değerlendirmeyi sunması

- Türkiye'nin Trakya bölgesinin, Dünya Hayvan Sağlığı Teşkilatı tarafından, aşılama suretiyle şap hastalığından arı bölge olarak tanınması

- Türkiye'nin gıda işletmelerinin iyileştirilmesi konusunda geleceğe yönelik Ulusal Program açısından, bütün gıda işletmelerinin AB müktesebatındaki kategorileri esas alan bir sınıflandırmayı Komisyon'a sunması

AB faslın altı açılış kriteri içerisinde iki açılış kriterinin üzerinde özellikle duruyordu : Türkiye'nin, AB müktesebatı ile uyumlu gıda, yem ve veterinerlik çerçeve mevzuatını benimsemesi ve Trakya bölgesinin şap hastalığından ari hale gelmesi. Türkiye'den kaynaklanan ilk sorun Trakya'nın şap hastalığından arındırılması sürecinin sonunda çıktı, bölge tam hastalıktan ari hale getirmişti ki kurban bayramı sırasında hayvan hareketlerinin bölgede hastalığı tekrar başlatma tehlikesi başgösterdi. Bu sorun çözüldükten sonra bu sefer Şubat 2010'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sevk edilen Veterinerlik Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu tasarısının yasalaşması hayli gecikti.

Ancak Haziran ortasında çıkabilen Kanun hakkında Avrupa Komisyonu'nun ve AB üye devletlerinin görüşü alınarak, İspanya dönem başkanlığı bitmeden (Temmuz ayından önce) söz konusu faslın açılması için vakit kalmadığı düşünülüyordu. İspanya ve Avrupa Komisyonu Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı faslının açılabilmesi için söz konusu Kanun'un görüş alma sürecini hızlandırmak için yoğun çaba gösterdiler.

Bu arada TEPAV'ın 24 Haziran 2010 tarihli haberinde de açıklandığı gibi Kıbrıslı Rumlar Avrupa Parlamentosu'nun "Doğrudan Ticaret Tüzüğü"nü kabul ederek AB Bakanlar Konseyi'ne ilemesi durumunda, başta İspanya dönem başkanlığı sonunda, 30 Haziran 2010 tarihinde açılması beklenen "Gıda Güvenliği Veterinerlik ve Bitki Sağlığı" faslı olmak üzere Türkiye'nin AB katılım müzakerelerinde açılacak diğer müzakere fasllarını engelleyeceklerini belirttiler.

Bu engel de İspanya'nın başını çektiği bazı AB ülkeleri tarafından aşıldıktan sonra bu sefer Almanya ve Fransa bu faslın içeriği ile ilgisi olmayan, Tarım ve Kırsal Kalkınma faslının açılış kriteri olan "Türkiye'nin canlı hayvan ve et ile bunlardan üretilen bazı mamullere uygulanan ticari sınırlamaları kaldırması" nı önkoşul yapmaya çalıştılar. Bu engel de ancak 30 Haziran 2010'da aşıldı ve Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı faslı açıldı.

Görüldüğü gibi taraflar - son anlarda da olsa - sorumlu davranabildiği ve katılım müzakereleri sürecinde üstlerine düşeni yaptığı takdirde aşılabilir diye düşünülen engeller ortadan kaldırılabiliyor. Ancak tarafların bu tutumunda Türkiye'nin katılım müzakereleri sürecinin ve de dolayısıyla Türkiye-AB ilişkilerinin içine girdiği çıkmazın "hiç fasıl açılmaması" gibi teknik görünen bir sorunu bile kaldıramayacak noktaya geldiğinin kavranmış olduğu gerçeğini de göz ardı etmemek gerekir.